

Â'LDDKÖSKKVUÖTTVIÖKKVÄLDDA VUÄŽŽ VIE'KĶ

Â'lddköskkvuöttviökkvä'ldd lij viökkvää'ld keän täättas ööldâs oummu vuâstta. Töt lij jälstööttmööžž da taimm'mööžž, kää'tt pääkkat nuu'bb mu'tted vuâstta täättad normaal nää'les ju'rdded, tuâimmad le'be mainsted. Viökkvä'ldd vuäitt očndööttâd ouddmiârkkân akkummšen, saa'nivui'm le'be likstöözzin di čormummšen, tolplummšen le'be cöggmöššân. Viökkvä'ldd vuäitt lee'd še seksuaal'laž, täällbeällsaž, digitaal'laž, vâjjummuž, cistfti'ttjöözzid öhtteei le'be pärnai, vuâmmoummui da taimmamcöglđösnallšmid till'löövvjen háâid huölte'mesvuöđ le'be jee'res hue'neldâânmööžž. Öhtt viökkvää'ld tobddâm-miârkin lij pääll nuu'bb le'be jii'jjes reaktioid.

Â'lddköskkvuöttviökkvä'ldd älgg täujja mâ'te sue'leld: vännšummšen, kuddte'mmsen raajmössân da päjli'ččmössân. Viökkvä'ldd vuäitt mottjed fyysli'žžen da joba jöggvaarli'žžen. Viökkvää'ld vuâ'ssbeä'l sä'tte â'nškie'tted säâ'j "normaalân", leâša viökkvä'ldd ij leäkku ni kuâ'ss normaal, ij-ga tön öölg ni möön jeällmööžžin säâvvad. Viökkvä'ldd ij leäkku seämma ä'sš ko reiddmöš, ko'st vuâ'ssbeä'l vuäi'tte öölmstööttâd jee'resmiöllsažvuöđâs staañald. Vasttös viökkvää'lddest lij öhttu viökkvää'ld raajj'jest.

Â'lddköskkvuöttviökkvä'ldd pä'rtad vuâ'zzlaid mäñgnalla. Pärna še vueil'nne, ko'lle da ai'cce jäñnai jäänab möön mij vuörâsoummu ni äskkap. Hâ't-i pärnaž ij ni tuöđste'če jiočč viökkvälddosaž tuâj, vuäi'tte doom pääl counni da aggressiivlaž toobdlmest lee'd kookkâs viiggi seu'rrjöözz. Viökkvää'lddest lij nää'll se'rdded puölvvöögğâst nobba vaiggâdvuöđi rä'tkkösmallân. Tö'nt-i viökkvä'lddjorrâz ârstâttmöš lij vääžnai. Še puä'rrsab oummuin da taimmamcöglđösnallšem oummuin lij päi vuöiggâdvuött oumažârvvsaž da staañi jeällma.

Viökkvä'ldd le'be tön pääll räâššad täujja odd taimmad. Vie'kĶ täättmöš vuäitt lee'd vaiggâd, da viökkvää'ld leämm'mööžž vueil'tet kie'ldded. Töt kuuitâg câgg puki vuâ'zzlai vie'kĶ vuâžžmööžž. Vie'kĶ ooccmöš lij vääžnai vuösslâu'kĶ viökkvää'lddest piâssmööžž diött. Jiök leäkku öhttu – â'lddköskkvuöttviökkvä'ldd vuäitt kuöskted kii täättas, ij-ga töt kiöčč ââ'jj, sooggbeä'l, seksuaal'laž kärñjummuž, kulttuur le'be täällbeällsaž statuuzz. Viökkvä'ldd hää'rvben poott jioččaidldes, nu'bioo'ri tön lij odd juättkjed da neu'rrööväd.

Viökkvä'ldd ij leäkku piârri siiskâž ä'sš, töt lij reäkkös. Pää'les tuâj lij se'lvted da oudbeä'lnn cöggâd reäkköözzid. Reäkkösprosee'ssest pää'les taimm nu'tt, što ij vää'ld peä'l da pörggâd vie'kĶted vuâ'ssbeä'lid viökkvää'ld jorrâz ârstâttmööžžâst. Ve'rğgnii'kĶi da vie'kĶteei organisaatioi öhttsaž täävtös da tuâj lij vie'kĶted oudârra vaiggâd jie'llemvue'jjin.

Jeä'! kuõððu õhttu!

Vuälla lie norrum vä'lddkää'ddlaž vie'kkteei kääzzkõõzzid, kook ta'rjee persoonlaž vie'kk viõkkvää'ld vuä'ssbeä'lid. Veä'kk lij vuäžžamnalla še kaallšid da piärrjid õoutsää'jest. Kääzzkõs lij na'ddjemnellšem da mäauste'mes. Kääzzkõõzz lie vuäžžamnalla še anonyy'meld. Lo'ppe lie norrum teäð vuudad vie'kkteei kääzzkõõzzin. **Jõs leäk akuutt jeä'dest, soi'tte jie'ttnäämra 112.** Pää'les õhttvuõtt-teäð, vuä'ppõõzzid da teäð reäkkõõzz vue'ssbeä'lid di liädgläž reäkkõsi'lmmtõõzz kaaunäk pää'les ne'ttseeidain, www.poliisi.fi.

- Noll-linij ä'lddkõskkvuõttviõkkväldda da neeznid till'lõõvvi viõkkväldda vie'kkat läädas, ruõcckiõ'le da engglõskiõ'le di tu'lkkuum kiõlin arabiakiõll, darikiõll, farsikiõll, somaliakiõll, soranikiõll, ruõšškiõll pirr suutk näämrest 080 005 005. Noll-liinjäst lij lâä'ssen chat-kääzzkõs, www.nollalinja.fi. Noll-linij vie'kkat še viõkkvää'ld kiõõõlásttam oummui õlddsid.
- MIELI rö Kriiste'lfon pei'vvräät suutk pirr läädas näämrest 09 2525 0111. Lää'ssen kääzzkõõzz lij vuäžžamnalla ruõcckiõ'le, engglõskiõ'le da arabiakiõ'le. Lää'ssteäð: www.mieli.fi
- Staanpõõrtäst vuäžžak vie'kk da tok vuäitak soi'ttjed päi, jõs kii-ne õõldäs ouumažkõskkvuõðstad lij rue'sšes le'be akkeei. Staanpõõrt kääzzkää'ste pirr suutk. Vuõss- da staanpõõrti lett ta'rjjad lâä'ssen äävkkääzzkõõzzid pe'ce viõkkvää'ld le'be tøn vaar kiõõõlásttam oummid, še viõkkvää'ld äännam le'be tøn äännmõõžžäst põõll'jid, paarid di viõkkvää'ld vuäinnam le'be tøn kiõõõlásttam päämaid. Lää'ssteäð: www.nettiturvakoti.fi
- Kääccmõš oummid, keäid vuästta reäkkõs lij tuejjuum (rikosuhripäivystys RIKU) ta'rjjad sagstõõllämvie'kk da äänna vuä'ppõõzzid reäkkõsprosesa õhtteei kõõõõmõõžžin oummid, keäid vuästta reäkkõs lij tuejjuum, sij õlddsid da reäkkõsää'sš tuõðstee'jid. Son, kää'tt vuästta reäkkõs lij tuejjuum vuäitt raukkäd še persoonlaž tuärjõsnee'kk reäkkõsprosee'ss jee'res pooddid. Reäkkõskääccmõš 116 006 -te'lfonkääzzkõõzz lâä'ssen RIKUst lij juriist te'lfonvuä'pstõs, chat-kääzzkõs di ouumažkaaup vuälla jouddäm oummui spesiaaltuärjjkääzzkõs. Lää'ssteäð: www.riku.fi
- Neezni Liinj kääzzkõõzz lie meinum viõkkvää'ld kiõõõlásttam neeznid da niõðid da sij õlddsid. Digitaal'laž viõkkvää'ld da ne'ttheämmumuž kõõõõmõõžžin vie'kkat Turv@ne'tt-te'lfon da chat, lâä'ssteäð: www.naistenlinja.fi
- Miessakit ta'rjjad vie'kk nu'tt viõkkvää'ld kiõõõlásttam go še tuejjäm älmjmid. Organisaatio ta'rjjad vie'kk še rätkkemvaiggädvuõði kiõtt'tõõllmõ'sše. Kääzzkõõzz lie vuäžžamnalla še te'lfonin da ne'ttkaunõõttmõššän, www.miessakit.fi
- Äälmai Linij lij meinum Lääddjânma siirdõõttäm älmjmid, kook lie äännam le'be pä'le, što sij vuäitõe äännd viõkkvää'ld äälðas kõskkvuõðäst, www.lyomatonlinja.fi/fi/toiminta/palvelut/miehen-linja
- Neeznid jii'jjes viõkkvälddasažvuõ'tte le'be tøn põllu õhtteei aa'sšin tuärjjad Maria Akademia, www.mariaakatemia.fi
- Rättkjem mäñsaž vääin vue'ssbeä'lid vie'kk ta'rjjad Staankõõskõs Varjo, www.varjosta.fi
- Puä'rrsab oummuid till'lõõvum vie'kkteei kääzzkõõzzid ta'rjjad Suvanto rö, www.suvantory.fi, te'l. 050 577 0218
- Monika-Neezzan lett ta'rjjad mäñgkiõllsaž staankääzzkõõzzid jännma siirdõõttäm neeznid Kriiskõõskõs Monikast da staanpõõrtt Monast, www.monikanaiset.fi
- Loisto Settlementt SOPU-tuäj tuejjad vie'kkteei tuäj ci'ste õhtteei viõkkvää'ld le'be tøn vaar šõddmõõžžin, www.soputila.fi
- Kää'ddin lij õõlgtemuõtt riäššäd sosiaalkääzzkõõzzid jee'resnallšem vä'žžel jie'llemsõõ'jin, jm. ä'lddkõskkvuõttviõkkvää'lddest šõddäm tuärj ta'rbbe. Peä'nec- da addiktioproblee'min vuäitt vä'ldded õhttvuõð jii'jjes kää'dd A-klinkkaa'je. Še õlddaz vuäžža vie'kk säjja A-kliinikast. Lää'ssteäð Peä'necliinikast: www.paihdelinkki.fi. Miõlltiõrväsvuõ'tte õhtteei aa'sšin vuäitt vä'ldded õhttvuõð jii'jjes tiõrväsvuõttpõ'rte. Lää'ssteäð: <https://www.mielenterveystalo.fi/>

Jie'tt-te'kstsaagg vuäitt vuõltteed rekisterästtum te'lfon-näämrest, lâä'ssteäð: <https://112.fi/hatatekstiviesti>

Staanplaan veäka vuäitt valmštõõttäd ouddkiõ'tte akkeei vue'jji vääras: <https://nettiturvakoti.fi/nain-haet-apua/turvasuunnitelmat/>

Pää'les vuäitt mie'rreed kõskkpõdsäž älddnemkiõlddi: <https://poliisi.fi/lahestymiskielto>

Tuõttšõs paarrkõskkvuõttviõkkvää'ld vuälla jouddäm oummui vie'kktem diõtt lää'jin päi'kkkää'ddin lij äännmõõžžäst mäñggämattlaž MARAK-mõõntõõllmõš, kää'tt näärr vuu'dest tuäimmjeei viõkkvää'ld vuälla jouddäm oummui vie'kktem diõtt reuggi ve'rõgnii'kkid da organisaatioid õ'hte da koordinäst viõkkvää'ld vuälla jouddäm oummuid u'vddemalla äärri tuärj. Lää'ssteäð: www.thl.fi/marak

Koin-ne sõõ'jin ä'lddkõskkvuõttviõkkvä'lddreäkkõõzz lie vwei'tlvaž šiõtt'tõõlläd: <https://poliisi.fi/sovittelu>